

De tjalk 'Siet op Uw Selven', afgemeerd in Bristol.

HET BEELD VAN BRISTOL 96

Een Hollandse tjalk op een Engels maritiem festival

Tekst en foto's: Ron de Vos

Tijdens het festival in Bristol waarover we in het vorige nummer al schreven over de 'Matthew' en de 'Rose', lag ook de 'Siet op Uw Selven', een tjalk die jarenlang in het bezit was van de heer Jorissen, oud-voorzitter van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten (SSRP). We werden direct door de nieuwe eigenaar aan boord uitgenodigd.

W e lopen langs de kades van Bristol met de gerenoveerde pakhuizen op de achtergrond. Met ons (Wim de Bruijn en ik) duizenden bezoekers die per persoon £ 20 hebben betaald om naar schepen te mogen kijken en naar muziek te mogen luisteren. We zien o.m. de 'Oosterschelde', gehuurd door de Bristol-organisatie. Het is een van de paradepaardjes van het festival. We lopen verder de brug over, onder Neptunus door, naar de overkant waar de 'Geesje van Urk' ligt afgemeerd. Haar eigenaars maken een tocht van zes maanden, waarin ze ook Spitsbergen aandoen. Ik zie een Russi-

sche lodya met gehesen bruine zeilen, de sierlijke kanten van pilotcutters, een botter die van ferrocement blijkt te zijn gebouwd, de 'Recouvrance', de fantastische schoener als representant van de stad Brest en aan de overkant de schoener 'Pride of Baltimore'. Beelden die op een schilderij thuishoren, maar toch voel ik dat er iets mis is, wat is me niet duidelijk en net als ik daarover wat wil zeggen, hoor ik Wim in mijn oor roepen "Dat is de 'Siet op Uw Selven', daar heb ik eens op gevaren." Ik kijk hem met een blik van ongeloof aan, want hij zegt: "Ja echt, dat was de tjalk van de familie Jorissen."

Zand- en grintschip

Hij stelt zich voor als Ran Meinertzhagen. "Nee, geen Nederlander maar Engels. Niet puur hoor." Het eerste wat hij vertelt, is dat hij het schip wel moest kopen. "Mijn voorouders woonden in Duitsland; een deel is naar Engeland gevlucht en een deel naar Nederland en wat bleek; de Hollandse tak is de eigenaar van het schip geweest."

We zitten in een uiterst gezellige salon waar een prachtige gietijzeren kachel opvalt. Alles ziet er onderhouden uit. "Het was echt niet zo. Ik vond het scheepje in een totaal verwaarloosde staat in de Vecht liggen. Nee, Jorissen was toen al geen eigenaar meer." "Ik ken het scheepje uit de tijd dat het in zijn handen was", zegt Wim. Ik luister naar hen, kijk wat rond en voel de rust met de pratende mannen op de achtergrond, terwijl het op de kade een heksenketel is. Ik denk aan de mensen die vanaf de kade naar de tjalk kijken. Zullen ze datzelfde gevoel hebben dat er, aan het beeld wat ze voor-

De nieuwe eigenaar, Ran Meinertzhagen.

Het was duidelijk voor mij. Koopman en Boot keken niet alleen naar mooie lijnen, ze gaven steeds meer voorrang aan de functie van het schip. Bij de eerste nip vraag ik me dan ook af of datgene wat deze scheepjes vertegenwoordigen ook werkelijk bij de bezoeker van het festival overkomt. Op dit maritieme festival komt het harde werken, de handel, het schip als gebruiksinstrument namelijk niet naar voren.

'Verkocht' aan de mooie lijnen

Jorissen zag het mooie beeld, het lijnenspel en dat deed hem besluiten om heel veel tijd en geld in de tjalk te steken.

Hij maakte een algemeen plan om de tjalk tot jacht te verbouwen. Wel werd naar de grootst mogelijke authenticiteit gestreefd. De tjalk moest eerst weer naar zijn 'echte' lengte worden teruggebracht, maar omdat de lijnen nergens stilstaan kon het schip moeilijk recht doorgesneden worden. De verschervende methode werd toegepast, wat inhield dat elke gang aan weerszijden, twee spanten verspringend, werd doorgesneden. Het mooie beeld kwam terug; het schip werd ontdaan van zijn functie. Nadat ik een tweede nip van het witte vocht heb genomen, ga ik een moment naar buiten. Het is vreemd om vanuit de grote kuip naar de mensen op de kade te kijken. Ze kijken terug met vreemde blikken, eerst naar mij en dan naar het schip en dan weer naar mij. Ik probeer om me heen te kijken met hun ogen. Ze zien zeker die twee vissen die Jorissen uit hout gesneden heeft om de giek op te laten rusten. Ze zien ook dat alle blokken en lieren niet van deze tijd zijn. Jorissen moet heel wat oude scheepswerven hebben afgelopen om ze te vinden. Kijken ze soms naar het beeld zoals de oude scheepsbouwer keek, die Jorissen hielp om de zeeg in de

kajuitopbouw te bepalen? Een strooklat werd met klemmen langs de stijlen vastgezet en daarna, op tientallen meters afstand, werd de zeeg bepaald. 'Mijn oog is mijn rij', plachtte de oude scheepsbouwer te zeggen.

Ik ga weer de kajuittrap af en hoor Wim aan Ran vragen: "Hoe ben je hier naar toe gekomen?" "Toen ik het schip had gekocht, ben ik zover mogelijk binnendoor gevaren. Vanuit Calais ben ik op een mooie dag overgestoken, om vervolgens met schitterend weer langs North Foreland de Thames op te varen." Hij pakt er een waterkaart bij. "Ik trek al jaren door de innerwaterways," voegt hij eraan toe. Zijn hand verplaatst zich naar Reading op de Theems, via de rivieren Kennet en Avon naar Newsbery en vandaar tot Bath. "Naar Bristol is het dan niet ver meer zoals je ziet." Wim vertelt verder waar hij met de familie Jorissen tijdens een reünie van de VSRP gezeild heeft. Ik zie dat mijn borrelglas bijgevuld is. Ik ga er weer achter zitten en kijk verder in het groene boek.

Ja, Jorissen had behoorlijk wat tochten met het schip gemaakt. Zijn eerste idee om er alleen een motortjalk van te maken, werd door zijn zonen ondermijnd. Het moest weer gaan zeilen. Van der Neut in Lemmer maakte de mast en het beslag en Den Boer uit Oud Beijerland (nu in Numansdorp) de zeilen. In 1971, na ruim drie jaar 'moren', zoals de vader van Jorissen altijd zei, werd het schip onder de naam 'Siet op Uw Selven' te water gelaten. De naam was naast een eerbetoon aan de oude Friese skûtsjes, een gezegde dat bij de familie Jorissen paste. Ze hebben met het tjalkje heel wat keren het IJsselmeer en de Zeeuwse en Zuidhollandse wateren bezocht. Ook de droom van Jorissen om eenmaal in Denemarken te varen werd verwezenlijkt.

Een hoogtepunt daarna was dat de tjalk ingeschreven werd in het Stamboek.

"Weet je genoeg?" "Ja", zeg ik, terwijl ik bedoel "Ja, maar..." Ik kijk nog even snel naar de foto's in het boek. Daar zeilt ze met een volle witte boeg, dan een foto waar ze in rustiger vaarwater zeilt met een schipper zittend op de helmstok, dan een waarin het scheepje door een volle bries wordt voortgeduwd en nog een waar ze de haven binnenkomt. Ik lees gehaast het bijschrift. 'Zo presenteerde ze zich, stoer en vertrouwenwekkend, maar altijd met een vleugje sierlijkheid en een air van zelfverzekerdheid.'

We nemen afscheid van Ran. Moeizaam klauteren we via de touwladder de kademuur op. Tussen de benen van de

bezoekers komen we overeen. Even kijk ik samen met hen naar de tjalk waar Ran staat.

Opeens zie ik een schipper staan met een oude pet op, een pijp in de mondhoek, een zwarte lange jas beschermt hem tegen de koude. Ik zie het tjalkje zeilend, diepgeladen, ploeterend tegen een harde zuidwester in. Nu zie ik opeens wat er hier mis is. De schepen zijn van hun ziel ontdaan. Het beeld dat hier te zien is, is slechts de schijn van hoe het werkelijk was. Ik mis het schip dat werkt en vaart.

Een leeuw siert de roerklik van deze tjalk.

Frans Jorissen maakte eigenhandig de prachtige mik in de vorm van twee vissen om de giek op het kajuitdak te steunen.

De zeilen worden gehesen en gestreken met deze originele lieren.

